

In de naam Pijlstormvogels verwijst pijl naar hun lichaamsvorm terwijl ze vliegen of naar die vlucht zelf: pijlsnel. Pijlstormvogels blazen door hun neusbuis binnengekregen zeewater uit.

Jan K. Nijhof

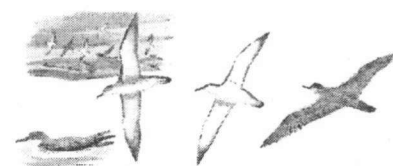
Een vette hap

Stormvogels worden zo genoemd omdat ze bij storm soms aan land worden gedreven. Bij Pijlstormvogels verwijst pijl naar hun lichaamsvorm terwijl ze vliegen of naar die vlucht zelf: pijlsnel. De Duitsers noemen ze Sturmtaucher, stormduiker en de Engelsen shearwaters, ze scheren immers vlak over het wateroppervlak.

Een van de geslachten Pijlstormvogels is *Puffinus* en zo heten ze ook in het Frans: puffin. De Grote pijlstormvogel, die onze burens ook groot noemen, hoort bij dit geslacht: *Puffinus gravis*. Gravis betekent zwaar. Bij dat geslacht *Puffinus* hoort ook de Kleine pijlstormvogel, die Duitsers en Engelsen ook klein vinden. In het Latijn heet hij *Puffinus assimilis*, dat betekent overeenkomstig en dat is ook zijn Franse naam, Puffin Semblable. Hij lijkt namelijk erg veel op een klein formaat Noordse pijlstormvogel. Die Noordse pijlstormvogel (*Puffinus puffinus*) heet zo omdat hij voorkomt op de noordelijke Atlantische Oceaan. De chauvinistische Engelsen vinden het echter beter om hem naar het eiland Man tussen Engeland en Ierland te noemen (Manx shearwater). De Fransen zijn in dit geval onkarakteristiek royaal en noemen hem de Pijlstormvogel van de Engelsen (Puffin des Anglais). De altijd grondige Duitsers hebben zeer goed naar hem gekeken en doopten hem

Zwartsnavelstormduiker (Schwarzschnabeltaucher).

Die Noordse pijlstormvogel had vroeger een ondersoort die inmiddels meestal als een aparte soort wordt beschouwd. Dat is *Puffinus yelkouan* die wij Vale pijlstormvogel noemen (of noemden). Yelkouan komt van het Turkse woord voor Pijlstormvogel. Bij de Engelsen heet hij ook Yelkouan shearwater en bij onze overige burens Pijlstorm-

Noordse Pijlstormvogel

Illustratie: A. Singer

vogel van de Middellandse Zee. Maar deze soort verschilt in het westelijke en het oostelijke Middellandse Zeegebied. En, ter illustratie van het feit dat de geleerden het nooit eens zijn en/of de opvattingen steeds veranderen: sommigen vinden dat het twee aparte soorten zijn. In dat geval staat *Puffinus yelkouan* alleen nog voor de oostelijke vorm die de Engelsen de waterscheerder van de Levant (dat is zo ongeveer het Nabije Oosten) noemen. Wij Nederlanders hebben niet te lang nagedacht over een naam voor deze vogel die we hier toch nooit te zien krijgen, we noemden hem dus Yelkouanpijlstormvogel. De wes-

telijke vorm, die we nog wel eens te zien krijgen, is dan *Puffinus mauretanicus* en dat is degene die dan Vale pijlstormvogel mag, zoal niet moet, genoemd worden. Mauretania was bij de Romeinen een streek in Noordwest-Afrika, zeg maar Marokko. Het betekent dus niet dat de vogel uit het huidige Mauretanië komt want dat ligt veel te ver naar het Zuiden. De Engelsen vinden hem de waterscheerder van de Balearen (Majorca, Ibiza en zo).

De laatste *Puffinus* in onze streken is de Grauwe pijlstormvogel, in het Latijn de grijze (*griseus*), in het Duits de Donkere en in het Engels en Frans de Roetzwarte. De Boeren (van Zuid-Afrika) vinden dat hij maar een vreemde jas aan heeft en noemen hem Malbaattjie.

Oplettende lezertjes zullen gemerkt hebben dat ik nog niet heb verteld waar *Puffinus* vandaan komt. Het komt van het Engelse puffin. Dat komt op zijn beurt waarschijnlijk van puffing = blazend. Pijlstormvogels blazen door hun neusbuis binnengekregen zeewater uit, vandaar dus. Puffin is nu de Engelse naam voor de papegaaiduiker, maar tot het eind van de achttiende eeuw was het de naam van een delicatessé. De zeer vette kuikens van Pijlstormvogels werden gevangen, gedood, geconserveerd en smakelijk opgepeuzeld.